

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องบทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาไทยของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ พบว่าการกระจายเสียงภาคภาษาไทยของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศจะสามารถแสดงบทบาทได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการดำเนินงานของสถานีและการเข้าถึงผู้ฟังชาวไทย

ศักยภาพในการดำเนินการกระจายเสียง

สถานีวิทยุกระจายเสียงขนาดใหญ่ได้แก่ สถานีวิทยุบีบีซี วิทยุวีโอเอ วิทยุปักกิ่ง และเรดิโอเจแปนและเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการเป็นภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมาก มุ่งเน้นกระจายเสียงไปในทวีปต่างๆ ครอบคลุมไปทั่วโลก สถานีดังกล่าวทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากในการจัดตั้งสถานีภาคพื้นดิน (relay station) ในประเทศต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังรายการได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังมีศูนย์ข่าวและผู้สื่อข่าวของสถานีปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ผู้สื่อข่าวในประเทศต่างๆนี้จะช่วยให้ทางสถานีสามารถรู้ถึงความสนใจของผู้ฟัง และเป็นตัวกลางในการประสานงานด้านข้อมูลกับประเทศผู้ฟังด้วยซึ่งเป็นผลดี ในการกระจายเสียงภาคภาษาไทยเช่นกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยมีข้อมูลข่าวสารมากมายในแต่ละวัน เพื่อนำมาเลือกสรรว่าข่าวใดที่จะเป็นที่สนใจของผู้ฟังชาวไทย และตอบสนองความต้องการในการรับรู้ข่าวสารได้มากที่สุด นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงขนาดใหญ่จะมีศักยภาพในด้านกำลังคน อุปกรณ์และงบประมาณ ทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ คือ สถานีวิทยุบีบีซี วิทยุวีโอเอ เรดิโอ เจแปน และวิทยุปักกิ่งเป็นที่รู้จักและมีผู้ฟังชาวไทยให้ความสนใจมากกว่าสถานีอื่นๆ

สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศขนาดเล็ก ได้แก่ วิทยุเสียงเวียดนาม วิทยุเสียงมาเลเซีย และสถานีวิทยุแห่งชาติลาว ออกอากาศรายการภาคภาษาต่างประเทศโดยมุ่งเน้นออกอากาศรายการไปยังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชีย

เนื่องจากการกระจายเสียงภาคภาษาไทยเป็นหน่วยงานย่อยในสถานีวิทยุกระจายเสียง การทำงานจึงต้องเป็นไปตามนโยบายของสถานีและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นสำคัญ สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่ดำเนินการในรูปของบริษัท โดยมีรัฐเป็นเจ้าของและกำหนดนโยบายหลัก และกลุ่มผู้บริหารสถานีเป็นผู้ดำเนินงานตามนโยบาย ได้แก่ สถานี

วิทยุบีบีซีของบรรษัทวิทยุและโทรทัศน์แห่งอังกฤษ และเรดิโอ เจแปนของบรรษัทวิทยุและโทรทัศน์แห่งญี่ปุ่น รวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่อยู่ในรูปขององค์กรการกระจายเสียง เป็นองค์กรอิสระ คือ สถานีวิทยุวีไอเอ สถานีวิทยุทั้ง 3 สถานีนี้มีการดำเนินงานที่เป็นอิสระ จะได้รับความสนใจจากหน่วยงานต้นสังกัดในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยของทั้ง 3 สถานีเป็นเจ้าหน้าที่คนไทยทั้งหมดหรือมากกว่ากึ่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่ค่อนข้างมีอิสระในการทำงาน สามารถเสนอการจัดรูปแบบรายการ เนื้อหารายการ ตลอดจนการคัดเลือกประเด็นข่าวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิจรรณญาณของหัวหน้าภาคภาษาไทยเป็นผู้ตัดสินใจในการเสนอรายการ

สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่อยู่ในรูปขององค์กรการกระจายเสียง เป็นองค์กรของรัฐและขึ้นตรงต่อหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ วิทยุปักกิ่ง สถานีวิทยุแห่งชาติลาว วิทยุเสียงเวียดนาม และวิทยุเสียงมาเลเซีย จะได้รับการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานจากสถานี ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนมากจะได้รับงบประมาณจากรัฐบาลและนํารายได้ส่วนนี้มาดำเนินการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ การดำเนินงานของสถานีจะถูกกำหนดตามนโยบายของรัฐ ซึ่งมักจะมีระเบียบและข้อจำกัดในการทำงานมาก

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่สังกัดองค์กรของรัฐ ได้แก่ วิทยุปักกิ่ง สถานีวิทยุแห่งชาติลาว วิทยุเสียงเวียดนาม เสียงมาเลเซีย ได้รับงบประมาณจากรัฐอย่างจำกัด จึงไม่มีการว่าจ้างเจ้าหน้าที่คนไทย เจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยของแต่ละสถานีเป็นคนเชื้อชาติของประเทศผู้ส่งกระจายเสียงนั้นๆ การทำงานจึงเสมือนหนึ่งการทำหน้าที่แบบข้าราชการของรัฐ ต้องยึดมั่นคำสั่ง หรือในกฎระเบียบของสถานีอย่างเข้มงวด และในขณะเดียวกันก็มุ่งรักษาผลประโยชน์และชื่อเสียงของประเทศของตนเป็นสำคัญ

ความสำเร็จในการเข้าถึงผู้ฟัง

สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ภาคภาษาไทย จะประสบความสำเร็จในการเข้าถึงผู้ฟังชาวไทยมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีการออกอากาศรายการที่มีประสิทธิภาพ เวลาและความถี่ในการส่งกระจายเสียงที่เหมาะสม

ในช่วงเริ่มดำเนินการ สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศภาคภาษาไทยทุกสถานีส่งกระจายเสียงด้วยระบบคลื่นสั้น เนื่องจากเป้าหมายผู้ฟัง คือคนไทยที่อยู่ในประเทศไทย

และประเทศอื่นๆ ทั่วโลก จำเป็นต้องใช้ระบบการส่งสัญญาณคลื่นสั้น เพราะสามารถส่งสัญญาณในระยะทางไกล แม้ว่าในบางภูมิภาคจะไม่สามารถรับฟังได้ หรือรับฟังได้ไม่ชัดเจนก็ตาม และด้วยปัญหาตัวเอง สถานีวิทยุบีบีซี และสถานีวิทยุเสียงอเมริกาจึงพยายามปรับปรุงระบบการส่งกระจายเสียง โดยการอาศัยเทคโนโลยีดาวเทียม และร่วมมือกับองค์กรกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศไทย (local placement) ในการถ่ายทอดสัญญาณ ทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังได้สะดวก และชัดเจนขึ้น

สถานีวิทยุบีบีซี เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่จัดว่าประสบความสำเร็จในการเข้าถึงผู้ฟังในประเทศไทยมากที่สุด เนื่องจากได้ส่งกระจายเสียงผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศทั้งระบบเอเอ็มและเอฟเอ็มหลายสถานี ซึ่งเป็นสถานีที่มีกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ทั้งในส่วนของวิทยุกระจายเสียงที่เอกชนได้รับสัมปทานจากรัฐในการดำเนินการ และสถานีวิทยุของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้วิทยุบีบีซี ภาคภาษาไทย ยังมีการประชาสัมพันธ์สถานีโดยการจัดกิจกรรมร่วมสนุกกับผู้ฟังอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และมีศูนย์ประสานงานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อดีในการประสานงานทั้งกับสถานีที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และประสานงานกับผู้ฟังในประเทศไทย ในการส่งข่าวสาร และข้อมูลการกระจายเสียงของสถานี ทำให้มีกลุ่มผู้ฟังที่ติดตามรายการของสถานีวิทยุบีบีซี ภาคภาษาไทย เป็นจำนวนมาก เมื่อมีกระแสข่าวในการลดงบประมาณภาคภาษาไทยลง หรืออาจยุบภาคภาษาไทยในช่วงต้นปี พ.ศ. 2542 ทำให้ผู้ฟังจำนวนหนึ่งรวมตัวกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่า สถานีวิทยุบีบีซี ภาคภาษาไทย ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสื่ออีกทางเลือกหนึ่งของผู้ฟัง และมีผู้ฟังจำนวนมากในประเทศไทย

สถานีวิทยุวีไอเอ เป็นอีกสถานีหนึ่ง que เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้มาก และเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากได้ร่วมมือกับสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการถ่ายทอดสัญญาณ แม้ว่าจะนำเสนอเฉพาะรายการข่าวในช่วงข่าวสดสายตรงจากวีไอเอ แต่ก็ทำให้ชื่อเสียงของวีไอเอติดหูผู้ฟังมากขึ้น อย่างไรก็ตามวิทยุเสียงอเมริกายังประสบปัญหาในการกระจายเสียงสำหรับผู้ฟังในกรุงเทพมหานครช่วงวันเสาร์ และอาทิตย์ เนื่องจากยังไม่มีสถานีวิทยุที่ถ่ายทอดรายการของวีไอเอ และในปัจจุบันสถานีได้หยุดการส่งกระจายเสียงด้วยระบบคลื่นสั้นไปแล้ว

ผู้ฟังในประเทศไทยรู้จักเรดิโอ เจแปน ด้วยชื่อเสียงของเอ็นเอชเค ที่เป็นที่ยอมรับมานาน ทำให้มีกลุ่มผู้ฟังประจำกลุ่มหนึ่ง สำหรับสถานีวิทยุปักกิ่ง วิทยุเสียงมาเลเซีย และวิทยุเสียงเวียดนาม ยังเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังในประเทศไทยได้น้อย สาเหตุประการสำคัญ

เนื่องจากระบบการส่งกระจายเสียงระบบคลื่นสั้น มีปัญหาในการรับฟังเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฟังในเขตกรุงเทพมหานคร หรือในเขตเมืองจะประสบปัญหาในการปรับสัญญาณรับฟังรายการ เครื่องรับวิทยุบางรุ่นที่ไม่มีระบบคลื่นสั้น (short wave) ก็จะได้รับฟังรายการไม่ได้ นอกเหนือจากนี้ ผู้ฟังสามารถเลือกฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศ ซึ่งมีสถานีจำนวนมาก ปรับสัญญาณการฟังได้สะดวกและง่ายดายกว่ามาก สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติลาว เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังชาวไทยในประเทศลาว และในจังหวัดชายแดนไทย-ลาว ผู้ฟังในพื้นที่อื่นต้องรับฟังทางระบบคลื่นสั้น ซึ่งรับฟังได้ยากเช่นกัน

ปัจจัยด้านเทคนิคการส่งกระจายเสียง จึงเป็นปัจจัยสำคัญมากประการหนึ่งที่สามารถประเมินผลการเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังของการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่ส่งกระจายเสียงภาษาต่างๆ ไปยังผู้ฟังเป้าหมายต้องคำนึงถึงเวลาออกอากาศในประเทศผู้ฟังเป้าหมายเป็นสำคัญ สำหรับภาคภาษาไทยนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศส่วนมากจะส่งกระจายเสียงในช่วงเวลาเช้าตรู่ และช่วงเย็นถึงค่ำตามเวลาในประเทศไทย และ สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ภาคภาษาไทยเกือบทุกสถานีจะมีการส่งกระจายเสียงมากกว่า 1 ครั้ง ในแต่ละวัน ยกเว้นวิทยุเสียงมาเลเซีย ภาคภาษาไทย กระจายเสียงวันละ 1 ครั้งเท่านั้น

บทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาไทยในปัจจุบัน

การดำเนินการกระจายเสียงไปยังผู้ฟังในต่างประเทศในแต่ละยุคสมัย ย่อมมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการแตกต่างกันออกไปตามแต่บริบททางสังคม การเมือง และอื่นๆ โดยอาจจะแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักได้ คือ ประการแรก เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ เผยแพร่ลัทธิ ความเชื่อตามระบอบการเมืองของตน ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศของตน โจมตีหรือตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามในเวลาที่เหมาะสม ประการที่ 2 เพื่อให้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นผู้ปกครองอาณาจักรกับประเทศอาณานิคม และ ประการที่ 3 เพื่อเผยแพร่ศาสนา

เป็นที่ยอมรับกันดีว่า จุดกำเนิดของสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ ไปยังกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายในประเทศต่างๆ ในยุคเริ่มแรกช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มีจุดประสงค์สำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารในลักษณะการเป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาและการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับประเทศของตน เพื่อผลประโยชน์ในด้านการสงครามเป็นสำคัญ วิทยุกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อที่เป็นเสมือนกระบอกเสียงให้แก่ประเทศผู้ส่งกระจายเสียงไปยังกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายในประเทศต่างๆ ในปัจจุบันในช่วงที่อยู่ในสภาวะปกติ การแสดงถึงบทบาทนี้จะไม่ใครเห็นเด่นชัดนัก แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศผู้ส่งกระจายเสียงก็ใช้สถานีวิทยุต่างประเทศ ก็มีบทบาทแฝงในการโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) โดยการเผยแพร่ลัทธิความเชื่อตามระบอบการเมืองของตน ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศของตน และโจมตีหรือตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามในเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะสงครามหรือวิกฤตการณ์ด้านความมั่นคง สื่อวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ จะถูกนำมาใช้เสนอข่าวเพื่อตอบโต้ฝ่ายตรงข้าม

ในสภาพสถานการณ์ปกติ สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศได้แสดงบทบาทอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากบทบาทในการโฆษณาชวนเชื่อ ดังแนวคิดของ Denis McQuail เรื่องบทบาทหน้าที่หลักของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม ว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ ให้การให้ข่าวสาร การประสานสัมพันธ์ การสร้างความต่อเนื่องในด้านวัฒนธรรม การกระตุ้นเร้า และการให้ความบันเทิง

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ คือการเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งอาจจะมิทั้งนโยบายในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีและนโยบายในการโต้ตอบประเทศฝ่ายตรงข้าม และการแสดงบทบาทสื่อกลางเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเทศของตน ซึ่งการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏอยู่ทั้งในส่วนของช่วงรายงาน โดยเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเทศผู้ส่งกระจายเสียงเป็นสำคัญ การรายงานข่าวดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าเป็นประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการเสนอข่าวสาร ที่มีเนื้อหาในการชี้แจงนโยบาย การดำเนินงาน หรือการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลสำคัญของประเทศของตน และเป็นการแสดงบทบาทการให้ข่าวสารข้อมูลควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ประเทศของตนให้ผู้ฟังรับทราบ และช่วงรายการพิเศษ มีเนื้อหารายการในการแนะนำประเทศ แนะนำชนเผ่าที่อาศัยในประเทศนั้นๆ นำเที่ยวสถานที่ที่มีชื่อเสียงในประเทศ เป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศให้ผู้ฟังชาวไทย ได้รู้จักมากขึ้น

นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ภาคภาษาไทย ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนได้แสดงถึงบทบาทในการเป็นผู้ให้ข่าวสารผ่านทางรายการข่าว (news) ซึ่งทุกสถานีถือเป็นรายการหลัก มีการนำเสนอในช่วงต้นของรายการ และถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังเลือกติดตามรับฟังรายการของสถานีนั้นๆ

บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ภาคภาษาไทย ในการเสนอข่าวสารนั้น ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดสงคราม หรือวิกฤตการณ์ทางการเมือง และด้านความมั่นคง ทั้งเหตุการณ์ภายในประเทศไทย และในประเทศอื่นๆ เนื่องจากคนไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศและไม่มีโอกาสได้รับข่าวสารจากประเทศไทยโดยตรง ก็ได้รับฟังข่าวภาคภาษาไทยผ่านทางรายการของสถานีวิทยุต่างประเทศ ภาคภาษาไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ในฐานะที่เป็นองค์กรด้านสื่อสารมวลชนระหว่างประเทศ จึงมีบทบาทในการให้ความรู้ และการศึกษา ด้วยการเสนอรายการประเภทต่างๆสอดแทรกอยู่ในรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการสอนภาษา สะท้อนให้เห็นบทบาทในให้ความรู้และให้การศึกษาโดยตรง ซึ่งถือได้ว่าวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศได้ทำหน้าที่เป็นสื่อการสอนทางไกล มีการจัดทำตำราเรียนภาษาประกอบเพื่อการเรียนการสอนภาษาทางสื่อวิทยุกระจายเสียงนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ภาคภาษาไทย แต่ละสถานีได้ให้ความสำคัญและสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่แตกต่างกัน จึงจำแนกบทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานีวิทยุบีบีซี วิทยุวีไอเอ และเรดิโอ เจแปน

เป็นที่น่าสังเกตว่าสถานีวิทยุบีบีซี และเรดิโอ เจแปนดำเนินงานในรูปของบรรษัท วีไอเอเป็นองค์กรอิสระ จึงมีอิสระในการดำเนินงานมากกว่าสถานีที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ สถานีในกลุ่มนี้จะแสดงบทบาทในการให้ข่าวสารเป็นสำคัญ โดยปรากฏในการรายงานข่าว จะไม่มุ่งเน้นการรายงานเฉพาะประเทศผู้ส่งกระจายเสียงเอง แต่จะให้ความสนใจรายงานข่าวที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก จะให้ความสนใจรายงานข่าวที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากจะเป็นข่าวที่ใกล้ชิดและได้รับความสนใจจากผู้ฟังใน

ประเทศไทยมากกว่าชาวที่เกิเกิดขึ้นไกลตัว และไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าเมื่อเกิดความขัดแย้ง สถานีดังกล่าวก็จะแสดงบทบาทในการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยการรายงานข่าวที่สนับสนุนหรือตอบโต้เช่นกัน

บทบาทการประชาสัมพันธ์และการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเป็นบทบาทรอง ซึ่งแสดงผ่านรายการพิเศษช่วงต่างๆของสถานี เช่นรายการแนะนำประเทศ สารคดีพิเศษ

กลุ่มที่ 2 วิทยูปักกิ่ง วิทยูเสียงเวียดนาม วิทยูเสียงมาเลเซีย และวิทยูแห่งชาติลาว

สถานีในกลุ่มที่ 2 ล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ การดำเนินงานจึงต้องสอดคล้อง และเป็นไปตามนโยบายที่รัฐวางไว้ สถานีดังกล่าวจะเน้นบทบาทในการเป็นสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง ก็จะแสดงบทบาทการเป็นกระบอกเสียงให้กับรัฐ การรายงานข่าว และรายการอื่นๆ จะเสนอเรื่องราวของประเทศผู้ส่งกระจายเสียงเป็นสำคัญ

ข้อจำกัดการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาเรื่องบทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาไทยของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่าไม่ปรากฏเอกสารอ้างอิงใดๆ ที่สามารถระบุจำนวนและระบุถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่กระจายเสียงในนามของประเทศผู้ส่งกระจายเสียง และ ส่งกระจายเสียงภาคภาษาไทยในปัจจุบันได้อย่างแน่ชัด ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากสถานทูตในกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นจึงพยายามติดต่อข้อมูลจากสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆโดยตรง ในการเก็บข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีอุปสรรคในด้านเวลา ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย เนื่องจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้คือผู้ทำงานในสถานีวิทยุต่างประเทศ ซึ่งล้วนพำนักอยู่ในต่างประเทศทั้งสิ้น การขอข้อมูลโดยการส่งจดหมาย แม้จะเสียค่าใช้จ่ายน้อย แต่ใช้เวลาในการติดต่อประสานงานเป็นระยะเวลาาน ในขณะที่การใช้โทรศัพท์ โทรสาร หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สะดวกรวดเร็วกว่า แต่มีค่าใช้จ่ายสูงมาก

นอกจากนี้การติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหารายการมักจะได้รับบริการปฏิเสธจากสถานี เนื่องจากเป็นกฎระเบียบของสถานีห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว และบางสถานีแม้ว่าผู้วิจัยได้พยายามติดต่อด้วยเครื่องมือสื่อสารหลายวิธี แต่ก็ไม่ได้รับความร่วมมือตอบกลับมาแต่อย่างใด

แม้ว่าผู้วิจัยจะได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติลาว ที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวด้วยตนเอง แต่พบว่า เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติลาวยังเป็นสถานีวิทยุขนาดเล็ก ที่กำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาด้านเทคนิค (กำลังทดลองส่งระบบเอฟเอ็ม) ด้านบุคลากรยังมีจำนวนน้อย เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นบุคลากรของรัฐไม่สามารถให้ข้อมูลที่แน่ชัด และไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ว่าเจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ผู้วิจัยยังไม่สามารถเก็บข้อมูลตามที่ต้องการได้ทั้งหมด

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง คือข้อจำกัดทางด้านเทคนิค เนื่องจากการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ จำนวน 4 สถานี ได้แก่ วิทยุปักกิ่ง เรดิโอเจแปน เสียงมาเลเซีย เสียงเวียดนาม สามารถรับฟังได้ทางวิทยุคลื่นสั้นเท่านั้น และสถานีวิทยุแห่งชาติลาว ฟังได้ทางระบบเอฟเอ็ม ในบริเวณจังหวัดหนองคายเท่านั้น ส่วนการกระจายเสียงระบบคลื่นสั้นของสถานีวิทยุแห่งชาติลาว ผู้วิจัยไม่สามารถรับฟังรายการได้เลย การรับฟังทางวิทยุระบบคลื่นสั้นมีอุปสรรคในการรับฟังมาก การปรับคลื่นทำได้ยาก และคุณภาพเสียงไม่ชัดเจน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านลมฟ้าอากาศด้วย การบันทึกเทปรายการจึงไม่ต่อเนื่อง และไม่สามารถเก็บข้อมูลรายการได้ครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งใจไว้

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ

การดำเนินงานด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น นอกเหนือจากคุณภาพรายการที่จะต้องเป็นที่ยอมรับ และมีความน่าสนใจที่จะทำให้ผู้ฟังติดตามฟังรายการอย่างสม่ำเสมอแล้ว ปัจจัยอีกประการหนึ่งก็คือ ความสะดวกในการเปิดรับสื่อ ผู้วิจัยพบว่าการดำเนินการส่งกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ อย่างวิทยุบีบีซี หรือวิทยุเสียงอเมริกา เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ฟังมากกว่าสถานีอื่นๆ เนื่องจากมีการกระจายเสียงในระบบคลื่น AM และ FM ภายในประเทศ ซึ่งผู้ฟังสามารถปรับคลื่นและรับฟังได้ง่าย และคุณภาพเสียงชัดเจนมาก ในขณะที่การกระจายเสียงใน

ระบบคลื่นสั้น ผู้ฟังที่อยู่ในเขตเมืองจะต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่ง ในการปรับหาคคลื่น และคุณภาพเสียงจะไม่ชัดเจน เสียงขาดเป็นช่วงๆ หรืออาจจะไม่สามารถรับฟังรายการได้เลย ประกอบกับเครื่องรับวิทยุในปัจจุบัน บางรุ่นไม่มีระบบคลื่นสั้นแล้ว ความไม่สะดวก ในการรับฟังรายการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศด้วย ระบบคลื่นสั้น อาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มีผู้ฟังที่ติดตามฟังรายการของสถานี น้อยมาก และเมื่อประเทศผู้ส่งกระจายเสียงเห็นว่าผู้ฟังน้อย ทำให้แผนภาษาไทยของ บางสถานีต้องถูกตัดงบประมาณ หรือถูกยุติการส่งกระจายเสียงในที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าการ พัฒนาระบบการส่งกระจายเสียงให้มีคุณภาพมากขึ้น ด้วยการพัฒนากำลังส่ง หรือการร่วมมือ กับสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เพื่อถ่ายทอดรายการ หรือการปรับวิธีการส่ง กระจายเสียงให้ทันสมัยด้วยการถ่ายทอดรายการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกัน กับสถานีวิทยุบีบีซีและวิทยุเสียงอเมริกา กำลังดำเนินการอยู่ น่าจะเป็นหนทางที่ช่วยให้ผู้ ฟังได้รู้จัก และรับฟังรายการภาคภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

ในปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการกระจายเสียงระหว่างประเทศน้อย มาก ทั้งๆ ที่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารทั่วโลกถูกเชื่อมโยงและติดต่อกันจนเป็น ระบบ Global Network ผู้วิจัยเสนอว่าควรให้ความสนใจศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการ กระจายเสียงของประเทศต่างๆ ที่ส่งผลกระทบ หรือมีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยเพิ่ม มากขึ้น

ในด้านการกระจายเสียงภาคภาษาไทย ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ควรศึกษาการดำเนินงานแต่ละสถานีโดยละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านลึกมากขึ้น และ ควรให้ความสนใจศึกษาในด้านเนื้อหารายการ และในด้านผู้รับสารด้วย